

ЖАХЛІВАЯ ДЭМАГРАФІЯ

У Івацэвіцкім раёне
за 8 месяцаў года
нарадзілася 433,
а памерла 677 чалавек

2

ПАМ'ЯТАЕМ...

Ці будзе
ў Белаазёрску
вуліца імя
Ніны Мацяш?

3

АВАРЫЙНЫ МОСТ

непакоіць
жыхароў
вул. Будзённага
ў г. Івацэвічы

14

Выдавец УП "Газета для вас"

Выдаецца са студзеня 1997 года на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — адзін раз на тыдзень

ГАЗЕТА ДЛЯ ВАС

ІВАЦЭВІЧЫ-БЯРЭЗА-ПРУЖАНЫ-ДРАГІЧЫН
(Брэсцкая вобласць)

№ 39 (717)

25 верасня 2009 г., пятніца

Кошт свабодны
(у розніцу)

ВЯСКОВЕЦ ЖУРКО ВЕДАЕ, ЯК ВЫЙСЦІ З КРЫЗІСУ

1 кастрычніка — Дзень пажылых людзей

Напярэдадні Дня пажылых людзей мне згадваецца казачка, пачутая калісьці ў дзяцінстве. У ёй распавядалася пра тое, што жыў нейкі народ, у сувязі з традыцый якога пажылых людзей выдавалі з грамадства і адносілі ў пэўнае месца паміраць. Не буду пераказваць гэтую казку, толькі адзначу, што адзін чалавек зразумеў, што так рабіць нельга, убачыўшы, што ягоны старэйшкі бацька можа быць больш карысным грамадству сваёй мудрасцю і жыццёвым вопытам, чым некалькі маладых мужчын.

Пра тое, якую ролю пажылыя людзі маюць у нашым грамадстве, паспрабуеце паравацца самі, прааналізаваўшы тое, як сённяшнія пенсіянеры выжываюць на свае невялікія пенсіі і пры гэтым яшчэ ўмудраюцца матэрыяльна дапамагаць сваім дзецям...

Але, акрамя такой дапамогі, пажылыя людзі могуць яшчэ быць карыснымі і для ўсяго грамадства. Есць сярод іх унікальныя людзі, якія маюць прагу дапамогі не толькі сваім блізкім, але і цэлай краіне.

У гэтым мы пераканаліся, пагутарыўшы з жыхаром вёскі Дабынева Івацэвіцкага раёна Аляксандрам Іосіфавічам Журко. Гэты мужчына вядомы ў вёсцы і па-за яе межамі сваёй актыўнай жыццёвай пазіцыяй і рознымі ідэямі, якія ён прапаноўвае па рэформе сельскай гаспадаркі.

Павел ДАЙЛІД.
Івацэвіцкі раён.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

Аляксандр Іосіфавіч Журко ведае, як трэба гаспадарыць на зямлі.

КНА
SALAMANDER
СЕРТИФИКАТ КАЧЕСТВА
НЕМЕЦКАЯ КОМПЛЕКТАЦИЯ
ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНСУЛЬТАЦИЯ
ДВЕРИ ПВХ
ТЕПЛЫЕ БАЛКОНЫ
МОСКИТНЫЕ СЕТКИ
ОЩУЩЕНИЕ ДОМА-ОЩУЩЕНИЕ КОМФОРТА
МТС. 8-029-723-47-33
VEL. 8-029-126-48-17
Склад № 29045567 от 05.08.09 г.
Ивацевичский РИК УНП 290-044728

Наш e-mail:
gdv@promedia.by

**БЛОКИ газосиликатные
КИРПИЧ (печной
и облицовочный)
ШИФЕР**
ДОСТАВКА.
Форма оплаты
наличный
безналичный расчет
Тел. 8-029-772-62-77
8-029-525-63-05
УНП 290828408 Свид. № 0117703 от 25.01
2007 г. Ивацевичский РИК.

ISSN 1997-735X

ЧПУП "Манитоба"
Выполним
наружную
и внутреннюю отделку
в г. Ивацевичи
Благоустройство
Кровля.
(лицензия)
Термошуба.
Требуются на работу
отделочники.
Тел. 8-029-791-86-93
8-(01645) 2-71-49
УНП 290-05549

ОАО "ИВАЦЕВИЧДРЕВ"
объявляет процедуру запроса ценовых предложений
на лесозаготовительные работы общим объёмом
726 куб. м. Предложения принимаются
до 11.00 24.09. 2009 г.
Тел. 8-(01645) 2-32-82.

**МЕТАМ
ПРОФИЛЬ**
г. Береза, ул. Ленина 83 а,
"Тихий дворик"
Тел. 8-029-723-98-27
8-029-727-79-89
Скидки. Замер. Доставка.
ВСЕ ДЛЯ КРОВЛИ
- металлочерепица
- комплектующие
- водосточные системы
- утеплитель
Лит. № 12080/037125 до
29.06.2012 г. Березовский РИК

Розгалас

ВЯСКОВЕЦ ЖУРКО ВЕДАЕ, ЯК ВЫЙСЦІ З КРЫЗІСУ

1 кастрычніка
— Дзень пажылых людзей

Павел ДАЙЛІД

Гэты мост, рамонт якога ў 2004 годзе дабіваўся А. Журко, трэба рамантаваць ізноў.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Калі паміж Дабрыневам і Даманавам разваліўся мост праз раку, то менавіта Аляксандр Журко звяртаўся ў розныя інстанцыі, патрабуючы вырашэння праблемы. Дарэчы, як мы пераканаліся самі, той мост і цяпер трымаецца на "чэсным слове". Аляксандр Іосіфавіч кажа, што лепш было б сваё гэтага маста зрабіць бетоннымі, а не драўлянымі, тады і праблема знікла б.

Аляксандр Іосіфавіч — пенсіянер, як ён сам жартуе — аднагодак Айчынай вайны (нарадзіўся 22 чэрвеня 1941 года). Ён лічыць, што эканамічны крызіс, пра які сёння вядзецца гэтак шмат размоў, насамрэч паліае ў галовах людзей. Паводле меркавання вяскоўца Журко,

ніякага крызісу ў рэальнасці няма. Ёсць проста нежаданне і няўменне гаспадарыцца на сваёй зямлі.

— А вы паглядзіце, крызісы на нашай зямлі не рэдкія: Першая сусветная вайна, Другая сусветная вайна, калектывізацыя, якая вынішчыла гаспадар на зямлі, потым "халодная вайна" з капіталістычным светам. Усё гэта і прывяло да сённяшняга стану сельскую гаспадарку. Ды і сёння мы нерацыянальна карыстаемся нашай зямлёй, — падкрэсліў Аляксандр Іосіфавіч.

На прыкладзе Дабрынева Аляксандр Журко ўпэўнены, што ва ўсёй краіне можна больш карысці атрымліваць з зямлі:

— Я па два ўраджай здымаю ў год на сваёй гаспадарцы. Не верыце? Прыязджайце, паглядзіце. Куды ні пазваню: на тэле-

бачанне, на гарачую лінію, розным органам улады — адхрышчваюцца ад мяне. Я ім увогуле прапаноўваю праграму па выхадзе з фінансаванага і эканамічнага крызісу, якая разлічана на тры этапы. У гэтай праграме могуць удзельнічаць усе, найперш беспрацоўныя. Што, няма работы? То прыязджайце ў вёску!

Аляксандр Іосіфавіч кажа, што і сам можа прапанаваць беспрацоўным шырокі спектр работы ў вёсцы. Распавядае, што можа навучыць, як здабыць грошы з зямлі.

— А грошы можна атрымліваць з усяго. У нас пад бокам шмат варыянтаў, як можна рэфармаваць, удасканальваць гаспадарку. Трэба збіраць сапрапелі (глеістыя адклады ў прэсных вадаёмах, якія ўтрымліваюць вялі-

кую колькасць арганічных рэчываў), гэта ж выдатнае ўгнаенне, якое дазволіць палепшыць ураджайнасць. Але ж мы гэтым не займаемся. Я прапаную таксама ставіць ветраныя млыны. Гэтак можна вырабляць электраэнергію, людзі будуць там малоць муку. Можна, нават, вырабляць і хвойную муку. Хвойная мука — вельмі карысны корм для жывёлы, які ўтрымлівае карцін, вітаміны, кальцый, фосфар, жалеза, марганец і іншыя мінералы. Асабліва добра хвойную муку даваць у корм жывёле ў зімовы і вясенні перыяд.

Аляксандр Іосіфавіч лічыць вельмі перспектыўным напрамкам распрацоўку і выраб біяпаліва.

— Я аж за галаву бяруся, калі бачу, як у нас ажыццяўляецца пераход на мясцовыя віды паліва: паказваюць па тэлевізары, як мужчына запіхвае ў топку трохметровую балванку... Гэта ж савецкі падыход да вырашэння палівай праблемы, — адзначыў Аляксандр Журко.

А яшчэ гэты пенсіянер з Дабрынева ўпэўнены, што трэба больш ставіць невялікіх гідрэлектрастанцый на тых рэках, дзе гэта магчыма. Ён лічыць, што мы недастаткова карыстаемся тымі прыроднымі рэсурсамі, якія маем.

Карацей, Аляксандр Іосіфавіч Журко аказаўся вельмі цікавым чалавекам з вельмі арыгінальнымі прапановамі і сваім бачаннем вырашэння розных праблем сучаснасці.

Ад язджалі мы з Дабрынева з цвёрдай упэўненасцю, што ёсць яшчэ ў нашых вёсках людзі, якія здольныя не толькі блыху падкаваць, але нават і крызіс сусветны перамагчы.

Павел ДАЙЛІД.
Івацэвіцкі раён.

Памятаем...

Духоўнай каштоўнасцю Бярозаўскага краю была, ёсць і будзе паэтэса Ніна Мацяш. Праз яе паэзію лепш пазнаёцца сэнс жыцця, яна выходзіла любоў да роднай зямлі, мовы, спадчыны.

20 верасня вядомай беларускай паэтэсе Ніне Яз-паўне Мацяш споўнілася 66 гадоў. І каб не абарвалася яе жыццё ў снежні 2008 года, яна ў трэцюю нядзелю верасня прымала 6 кветкі і віншаванні. На жаль, не сустрэне яна больш сваіх сяброў. Не парадзе новымі вершамі... Шэраг жыхароў горада

Белаазёрска выступаюць з прапановай перайменавання вуліцы Леніна ў вуліцу імя Ніны Мацяш, а таксама адкрыцця музея ў яе кватэры і ўстаноўкі памятнай дошкі на доме, у якім яна жыла. Ідзе абмеркаванне гэтых прапаноў.

Святлана
БРАНКОВІЧ.
г. Бяроза.

Юбилей сыроделов

В прошлом месяце известное в Беларуси предприятие "Березовский сыродельный комбинат" отметило свой юбилей — 65 лет со дня основания. Началась его история в августе 1944 года и лозунга "Все для фронта — все для победы!". Оборудованное молочного завода в то время состояло из нескольких ручных сепараторов и ручной деревянной маслобойки. Ассортимент насчитывал всего лишь 3 вида: масло, молоко, творог.

В связи с возраставшей потребностью населения в молоке и молочных продуктах в 1965—1967 годах был построен маслодельно-сыродельный завод мощностью 50 тонн переработки молока в смену, что позволило расширить ассортимент выпускаемой продукции. Покупателям предложили сыр "Россий-

ский". С этого времени проведено несколько реконструкций, увеличены мощности и ассортимент.

С июля 1994 года Березовский сыродельный комбинат является акционерным обществом открытого типа. Вместе с белорусскими потребителями продукции комбината являются и россияне. За первое полугодие 2009 года предприятие выпустило молочной продукции более 15 тысяч 110 тонн. Ассортимент сыров насчитывает сегодня более 150 наименований.

Светлана
БРЕНКОВИЧ.
г. Береза.

Як жывецца пажылым людзям?

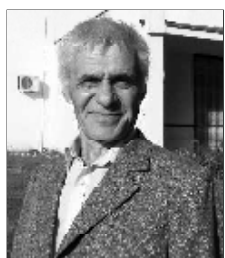
Адказваюць жыхары і госці г. Івацэвічы

ВАСІЛЬ ІВАНОВІЧ:
Мне добра жывецца, у нас з жонкай пенсія каля двух мільёнаў, дзеці ўладкаваныя, таму грош на што-небудзь скардзіцца.

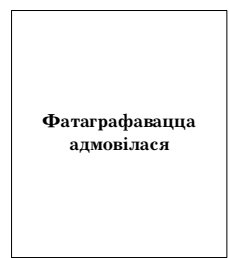
СВЯТЛАНА ПАЎЛАЎНА:
Каму як жывецца. Я сем гадоў таму з Казахстана пераехала. У Беларусі лепш, чым там. Але пенсія ў мяне невялікая — 270 тысяч.

РЫГОР РЫГОРАВІЧ:
Пенсія, канешне, малаватая, пражыць на яе цяжкавата, але не крывадуно, яшчэ і дзецім неж стараемся дапамагчы. Галоўнае, каб мір быў.

ГЕОРГІЙ СЯРГЕЕВІЧ:
Цаны растуць, пенсія застаецца на месцы. У крызіс трэба, каб начальнікі сабе зарплату паменшылі, як гэта робіць у Прыбалтыцы.

Фатаграфавання адмовілася

АЛЕНА ІОСИФАУНА:
Як мне, старому чалавеку, можа жыцца добра? Здароўя няма, пенсія малая, толькі на лекі і хапае, усё дарагое. І гэта — жыццё?

ВАДЗІМ ПАЎЛАВІЧ:
З аднаго боку, жывецца нядарэмна, а з другога — так сабе. Галоўнае, што дзеці добра жывуць, а нам, старым, шмат і не трэба.

У народ хадзіў Павел ДАЙЛІД (фота аўтара).

Сяргей СІДОРСКИ:

“БЕЛАРУСКАЯ АНТЫКРЫЗІСНАЯ ПРАГРАМА АПРАЎДАЛА СЯБЕ”

Беларусь мае добрую антыкрызісную праграму, якая апраўдала сябе часам. Аб гэтым заявіў прэм’ер-міністр Сяргей Сідорскі 22 верасня ў Мінску на сустрэчы з кіраўнічым дырэктарам нямецкага банка АКА “Аўсфурккредыт-Гезельшафт мБХ” Хансам-Йорганом Тотам. Сідорскі адзначыў, што сусветны фінансавы крызіс не абышоў бокам Беларусі. Антыкрызісную праграму прыйшлося карэктаваць. Цяпер, прадвоўжыў кіраўнік урада, многія краіны заяўляюць аб выхадзе з рэцэсіі.

“Але мы ставілім да гэтага пытання аб’ектыўна і робім усё, каб эканоміка Беларусі адчувала сябе больш упэўнена ў такіх умовах. Пацвярджэннем гэтаму з’яўляецца тое, што ВУП Беларусі сёлетня знаходзіцца ў межах 100% узроўню 2008 года, гэта значыць фактычна мы ідзем па пляцы мінулага года”, — сказаў прэм’ер-міністр.

Ён таксама падкрэсліў, што ўрад не здымае амбіцыйных задач, якія пастаўлены перад эканомікай. “Мы працягнем рэаліза-

цыю інвестыцыйных і інавацыйных праграм на найбліжэйшыя тры-пяць гадоў. Пры агульным спадзе эканомікі суседніх дзяржаў тэмпы росту інвестыцый у Беларусі складае сёлетня каля 117%”, — сказаў прэм’ер-міністр.

Гаворачы аб супрацоўніцтве з Германіяй, Сідорскі падкрэсліў, што гэтая краіна застанецца для Беларусі адным з вядучых гандлёва-эканамічных партнёраў. За сем месяцаў двухбаковага тавараабарот перавысіў 1 млрд. еўра. “У Беларусі нават ва

ўмовах сусветнага фінансавога крызісу доволі паспяхова працуюць 352 прадпрыемствы з удзелам нямецкага капіталу”, — адзначыў кіраўнік урада.

Прэм’ер-міністр пацвердзіў гатоўнасць урада і надалей працаваць з банкам АКА. Ён таксама падзякаваў кіраўніцтву банка за “аб’ектыўную ацэнку дзеянняў беларускага ўрада і работы эканомікі”. У сакавіку і верасні гэтага года АКА перагледзеў кредитны партфель для Бе-

ларусі і павялічыў ліміты кредитавання.

Паводле слоў Сідорскага, інвеставаныя сродкі былі накіраваны ў рэальную эканоміку. 21—22 верасня кіраўніцтва банка АКА азнаёміліся з паказчыкамі працы вядучых прадпрыемстваў Беларусі, якія атрымалі кредиты па падтрымку банка. Гэта прадпрыемствы машынабудавання, мікраэлектронікі, перапрацоўчай прамысловасці.

Сяргей Сідорскі заявіў аб сваёй зацікаўленасці азнаёміцца з высновамі нямецкіх партнёраў па выніках візіту. “Какольнікі, заяўляючы аб адкрытасці і экспартаарыентаванасці нашай эканомікі, мы, натуральна, заўсёды гатовы працаваць над заўвагамі банкаў, якія даюць нам кредиты”, — падкрэсліў прэм’ер-міністр.

Бела ПАН.

Малому бізнесу будзе лягчэй?

Падрыхтаваны шэсць нарматыўна-прававых актаў, якія спрачаюць дзейнасць суб’ектаў малога бізнесу. Частка з іх знаходзіцца на разглядзе ў Адміністрацыі прэзідэнта, частка — ва ўрадзе. Пра гэта на прэс-канферэнцыі 22 верасня ў Мінску паведаміў намеснік дырэктара дэпартамента па прадпрыемальніцтве Міністэрства эканомікі Аляксандр Тапілін.

“Тэтыя ўказы таксама вырашаць праблемы дзейнасці суб’ектаў гаспадарання, якія тычацца мытнага афармлення і падатковай нагрукі, што ў канчатковым выніку будзе ўплываць на кошт, — адзначыў Тапілін.

Паводле слоў спецыяліста, адзін з дакументаў будзе звязаны са зменай умоў падаткаабкладання з мэтай паніжэння падатковых нагрукі на прадпрыемствы, у тым ліку ПУПы, якія будуць пастаўляць прадукцыю на экспарт. “Магчыма, будзе паніжана стаўка падатку ўдвая, можа быць выключаны з базы падаткаабкладання аб’ём вырукі ад рэалізацыі прадукцыі на экспарт”, — адзначыў Тапілін. Паводле яго слоў, пакуль гэта праект, і ў якім выгледзе ён будзе прыняты, ён не ведае.

Тапілін нагадаў, што ў адпаведнасці з распарэджэннем прэм’ер-міністра створана рабочая група для аператыўнага аналізу сітуа-

цыі, выпрацоўкі мер і аказання суб’ектам малога прадпрыемальніцтва падтрымкі па рэалізацыі беларускіх тавараў на ўнутраным і знешнім рынках. Паслядзінні гатуй групы праходзяць кожны тыдзень, і пра вынікі паведамляецца прэм’ер-міністру.

Як раней паведамлялася, 21 верасня ў Мінску на канферэнцыі прадпрыемальнікаў “За права прадпрымаць!”, арганізаванай рэспубліканскім грамадскім аб’яднаннем “Перспектыва”, удзельнікі форуму заклікалі прэзідэнта Беларусі правесці найбліжэйшым часам першы агульнаацыянальны з’езд прадпрыемальнікаў для абмеркавання праблем малога бізнесу. Як заявіў кіраўнік РГА “Перспектыва” Анатоль Шумчанка, правядзенне такога з’езда неабходна, каб прэзідэнт змог пагаварыць з прадпрыемальнікамі “без пасроднікаў, шчыра і адкрыта”.

Бела ПАН.

Доллары на “черный” день

Крызіс заметно изменил структуру денежных расходов и сбережений населения Беларуси.

Удельный вес расходов белорусов на покупку товаров и оплату услуг в первом полугодии существенно сократился, а вот откладывать на “черный” день стали больше. Это не очень хорошо для белорусского финансового рынка — ведь сбережения стремительными темпами растут исключительно в иностранной валюте, отмечает “Завтра твоей страны”.

Удельный вес расходов на покупку товаров и оплату услуг сократился с 82,7% в январе-июне 2008 года до 76,8% в первом полугодии 2009 года. По-всемунаселению эканомія на купках атражаецца на паказатэлях таго жэ рознічнага абарота, котарый с пачатка года катас-трофічэскі скарачаецца. Если в январе 2009 года его темп роста к аналогичному периоду прошлого года составил 112,3% (в значительной

мере, эта цифра — заслуга постновогоднего девальвационного ажиотажа), то в январе-июне он составил всего 102,7%. По сравнению с январем-июнем 2008 года удельный вес расходов белорусов на сбережения вырос с 5,9 до 7,1%. В объемном показателе произошёл рост в 1,5 раза. Главным образом, за счет депозитов. Причем сбережения растут только в иностранной валюте.

Средства населения в

банках в рублях с начала года сократились на 693,9 млрд. рублей и составляли на 1 июля 7,04 трлн. рублей. А вот депозиты населения в иностранной валюте в рассматриваемом периоде выросли. Причем на весьма значимую цифру — на 4,06 трлн. рублей (в долларовом эквиваленте) или на 73,4%. На 1 июля вклады населения в валюту в белорусских банках составляли 9,59 трлн. рублей.

tut.by

Узгаднілі прагнозы баланс

Расія і Беларусь узгаднілі прагнозы баланс па ўзаемных пастаўках харчавання на 2010 год: ён застанецца на ўзроўні 2009 года з магчымым павелічэннем. Аб гэтым 22 верасня ў Маскве заявіў міністр сельскай гаспадаркі Расіі Алена Скрыннік, паведамляе РІА Новости.

Прагнозы баланс попыту і прапановы Саюзаў дзяржаў вызначаюць аб’ёмы паставак па трох найважнейшых відах сельскагаспадарчай прадукцыі і харчавання: мяса і мясапрадукты, малака і малачынныя прадукты, цукар-пясак. У 2010 годзе Расія плануе паставіць у Беларусь 60 тыс. тон малака і малачнай прадукцыі (у пераліку на малако), мяса і мясапрадук-

таў (у пераліку на мяса) — 3 тыс. тон, паставак цукру-пяску не прадугледжваецца.

У сваю чаргу Беларусь паставіць у РФ 2,8 млн. тон малака і малачнай прадукцыі, у тым ліку 12 тыс. тон сухога неразведзенага малака, 32 тыс. тон сухога абстужанага малака, 50 тыс. тон масла, 116 тыс. тон сыру і тварагу, 40 тыс. тон канцэнтраванага малака. Прадугледжваец-

ца раўнамернае размеркаванне згаданых аб’ёмаў паставак малачнай прадукцыі па кварталах на працягу ўсяго наступнага года.

Мяса і мясапрадуктаў Беларусь паставіць у Расію ў наступным годзе 145 тыс. тон, у тым ліку 90 тыс. тон ялавічыны, 20 тыс. тон свініны, 8 тыс. тон мяса птушкі і 27 тыс. тон іншых відаў мясной прадукцыі. Аб’ём паставак цукру-пяску з Беларусі ў Расію плануецца на ўзроўні 150 тысяч тон (штоквартальна будзе пастаўляцца 37,5 тыс. тон). Бела ПАН.

Рэалізацыя праектаў Усходняга партнёрства

Рэалізацыя праектаў у рамках праграмы Еўрасаюза “Усходняе партнёрства” можа быць пачата ў 2010 годзе, паведаміў намеснік міністра замежных спраў Валерый Варанецкі, адказваючы 22 верасня на пытанні дэпутатаў падчас пасяджэння камісіі Парламенту прадстаўнікоў па міжнародных справах і сувязях з СНД. Паводле слоў дыпламата, у праектах, якія падрыхтаваны Беларуссю, акцэнт робіцца на развіцці транзітнай інфраструктуры, стварэнні транспартных калідораў, а таксама пытаннях, звязаных з транспартным забяспячэннем і спрашчэннем мытных працэдур.

Намеснік міністра паведаміў, што гэтыя праекты цяпер абмяркоўваюцца з Літвой, Латвіяй, Украінай, Польшчай, але па-

куль Еўракамісія толькі выпрацоўвае механізмы іх зацвярджэння і магчымай рэалізацыі.

Варанецкі таксама адзна-

чыў, што восенню гэтага года ў Стаггольме павінна адбыцца сустрэча старшынляў камітэтаў па міжнародных справах парламентаў краін — удзельніц Усходняга партнёрства. Паводле яго слоў, на сустрэчы плануецца разгляд падыходаў да арганізацыі міжпарламенцкага ўзаемадзеяння паміж структурамі Еўрасаюза і дзяржавамі — удзельніцамі Усходняга партнёрства.

Бела ПАН.

Боевые самолеты будут садиться на “олимпийку”

Посадка боевых самолетов на аэродромный участок дороги (АУД) в рамках оперативно-стратегических учений “Запад-2009” планируется выполнить 25 сентября.

Об этом БелаПАН сообщили в командовании ВВС и войск ПВО Вооруженных сил Беларуси.

На участок автодороги Брест — Минск — грани-

ца РФ намечено посадить Су-25 206-й штурмовой авиационной базы (Ліда) и МиГ-29 927-й истребительной авиабазы (Бережа).

Впервые в истории Воо-

руженных сил Беларуси посадка на АУД была выполнена 14 апреля 2007 года двумя штурмовиками Су-25. 2 августа того же года впервые была совершена посадка на аэродромный участок дороги тяжелого истребителя Су-27.

tut.by

Забойца асуджаны

Увайшоў у сілу прыгавор Мінскага гарадскога суда ў дачыненні да 32-гадовага ўраджэнца Чойра (Манголія), грамадзяніна Беларусі, асуджанага на 25 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці.

Як паведамілі ў пракуратуры Мінска, якая праводзіла расследаванне, жыхар Бярозы (Брэсцкая вобласць) прызнаны вінаватым у згвалтаванні, насільных дзеяннях сексуальнага характару, разбой і забойстве. 8 верасня 2005 года на вуліцы Кіскаватавы ў Мінску ён напаў на 23-гадовую настаўніцу адной са сталічных

школ. Злачынца згвалтаваў ахвир, збіў яе, нанёс пры гэтым не менш як 18 удараў рукамі і нагамі, задраўшы накінутай на шыю палётку і выраў залатыя ўпрыжжэнні, мабільны тэлефон, асабістыя рэчы. У сталіцы мужчына знаходзіўся на заробках.

Раскрыццё злачынства па “гарачых слядах” не

удалася. Злачынца працягла час знаходзіўся ў вышку і быў затрыманым летася ў Расіі, куды паехаў пасля забойства.

Установа асуды забойцы ўдалася дзякуючы мабільнаму тэлефону дзяўчыны, які мужчына прадаў пасля ўчынення злачынства, і які быў выяўлены аперацыянікамі.

У якасці кампенсацыі маральнага ўронна маці забітай асуджаны павінен выплаціць 20 млн. рублёў. Бела ПАН.

ЦІ МОЖНА ХРАМ ЗРУЙНАВАЦЬ?

Праблемы захавання кultaвага дойдства на Берасцейшчыне

На працягу многіх стагоддзяў на Берасцейшчыне будаваліся цэрквы, касцёлы, синагогі і іншыя кultaвыя пабудовы. Многія з іх папоўнілі скарбонку архітэктурных помнікаў Беларусі, але вялікая частка пабудов да нашага часу не дайшла з-за войнаў і разбурэнняў. Трагічныя падзеі напалі кultaвую спадчыну і ў XX ст.

Заходнія раёны Беларусі, якія ў 1920-1930-я гады знаходзіліся ў складзе Польшчы, мінула разбуральная сіла савецкага "ваўнічанага атэізму", але пасля II сусветнай вайны распачалася новая хваля барацьбы з рэлігіяй, якая ахапіла і заходнебеларускія землі.

Сярод шматлікіх накірункаў, форм і метадаў барацьбы з рэлігіяй асобна месца займала закраненне кultaвага будаўніцтва: цэркваў, касцёлаў, капіц, синагог, малітоўных дамоў.

У першую чаргу, ад гэтай палітыкі пацярпелі Праваслаўная і Католическая цэрквы Берасцейшчыны. Для каталікоў вобласці пасляваенны час быў даволі складаным. Калі ў 1939 годзе на Берасцейшчыне жыло 143 575 чалавек каталіцкага веравызнання, 219 святароў, то пасля II сусветнай вайны засталіся дзеючымі на Берасцейшчыне (у сучасных межах) 43 касцёлы і 5 кліштур. Першапачаткова мелася 32 святары, але пасля рэгістрацыі 1949 года па вобласці засталіся дзеючымі 18 касцёлаў, у якіх служылі толькі пяць ксяндзоў. Адраза пасля вызвалення Беларусі ў адносінах да каталіцкіх святароў распачалася хваля рэпрэсій, у выніку якіх без ксяндзоў засталіся 28 касцёлаў у Баранавіцкай вобласці, па 6 — у Брэскай і Пінскай абласцях (сёння тагачасны Баранавіцкая і Пінскае вобласці — у складзе Брэскай). Абсалютная большасць існуючых каталіцкіх касцёлаў і капіц не дзейнічаюць.

Вялікая частка будынкаў каталіцкай царквы была разбурана ў часы Вялікай Айчыннай вайны: касцёл у в. Альшова (Бярозаўскага раёна), драўляны мужчынскі манастыр у Брэсце, капіц ў в. Бакуны (Пружанскага раёна), у г. Бяроза, в. Дубіца (Брэскага раёна), в. Паліччы (Кобрынскага раёна). Гэтаксама ў час вайсковых дзеянняў былі спалены касцёлы ў в. Заосце (Жабінкаўскага раёна), в. Збурж (Маларыцкага раёна), будынак драўлянага гарнізоннага касцёла ў Кобрыне і іншых мясцінах.

Вялікая частка касцёлаў і капіц была закінута, многія пуставалі. Пустуючыя згадваюцца старадаўні касцёл 1648 года ў в. Асавая, касцёл у в. Мерлін на Століншчыне, мураваная капіц ў в. Ракавіца Брэскага раёна. У 1946 годзе ў вельмі кепскім стане знаходзіўся касцёл з родавай спадчыны Нямцэвічаў у в. Скокі Брэскага раёна, што размяшчаўся на тэрыторыі сядзібы. Дзверы і вокны касцёла былі разбітыя, іканастас і рэлігійныя абразы — знішчаны. Пасля расследаванняў раённай пракуратуры было ўстаноў-

лена, што ў Скоках стаяла вайсковая частка, якая і выкарыстоўвала ўсе вышэйзгаданыя ў якасці паліва. Да нашага часу гэты касцёл не захаваўся.

Разбурэнні будынкаў каталіцкай царквы распачаліся адразу пасля вайны. У ліку першых былі зруйнаваны драўляная капіц ў в. Грыўда Іванаўскага раёна, мураваныя капіцы ў в. Дзязды Шарашоўскага раёна, в. Мінковічы Высокаўскага раёна і інш. Мураваныя касцёлы ў Івацэвічах былі зруйнаваны ў 1949 годзе, да гэтага ён быў перабудаваны і абсталяваны пад п'якарню ў лагеры ваеннапалонных пры будаўнічым раёне №10 НКВС.

Напачатку 1960 гадоў былі разбураны касцёлы ў г. Бяроза, г. Ганцавічы. У в. Дзераўна Баранавіцкага раёна касцёл быў разбіты, яго матэрыял быў выкарыстаны пры будаўніцтве прыбудовы да школы (звесткі пач. 1960-х гг.). Пасля закрыцця ў 1962 г. быў зруйнаваны касцёл у в. Макеёўшчына Яхавіцкага раёна, вядомы з 1916 года.

Цяжкае становішча мела Праваслаўная царква Берасцейшчыны. Шмат царкоўных будынкаў было разбурана ў час II сусветнай вайны, асабліва ў партызанскіх зонах. Пасля вызвалення Беларусі Праваслаўная царква, у адрозненне ад Католическага касцёла, атрымала некаторую палётку. Савецкая дзяржава першасна не прызначала адкрыцця і будаўніцтва цэркваў. Закрывецца цэркваў адбывалася толькі пры стварэнні памежнай зоны па р. Буг і новай мяжы паміж ПНР і СССР, усталяванай ў 1945 годзе. Напрыклад, у в. Крыніцы Высокаўскага раёна царква была закрытая ў 1947 годзе, пазней разбурана. Праз год былі зачынены цэрквы ў в. Хары і в. Дамачава.

У 1952 годзе ў в. Сяхновічы была разбурана званіца адкрытага тыпу: "Навес для колоколов (аддзяльна ад цэрквы) на драўляных столбах прызнан аварыйным і во ветохоті подлелжит разборке" (павадле акта ад 25.10.1952 г.).

У 1954 годзе ўзнікла праблема адносна пабудовы царквы ў в. Вялікая Сварота Баранавіцкага раёна. Настаўніц прасіў дазволу на яе аднаўленне. Царква, пабудаваная ў XIX стагоддзі, была спалена ў 1943 годзе. 28 красавіка 1954 года часовае памішканне малітоўнага дома таксама было спалена, і прыход быў зачынены. Бернікам не было дазволена адбудова царквы за ўласны кошт. Савецкая ўлада ў асобе чыноўнікаў настойвала адмаўляцца ад адкрыцця новых прыходаў, а ў наступныя гады рознымі спосабамі імкнулася ліквідаваць ужо існуючыя.

Вучні школы каля царквы Св. Мікалая ў в. Лактышы Ганцавіцкага р-на. Пабудавана ў 1792 г., перабуд. ў 1864 г. Знішчана ў 1950-х гг. Здымак 1950-х гг.

У пачатку 1957 года была зруйнавана царква ў в. Альшова, якая не дзейнічала з 1934 года. У гэтым жа годзе праўленне калгаса ў в. Шэйнічы Пружанскага раёна, па ўзгадненні з уплывавымі на справы РПЦ і іншымі органамі, зруйнавала вясковую капіцу (была ўніяцкая, XVIII ст.).

Актывізацыя барацьбы з праваслаўнай царквой пачалася ў 1960 годзе, калі распачалася мэтанакіраваная палітыка ціску на дзейнасць цэркваў. Праца органаў улады ў гэты час была неспраўдліва скіраваная на "скарачэнне сеткі цэркваў". За адзін толькі 1960 год на Берасцейшчыне было закрыта 56 цэркваў. Паводле звестак на сакавік 1965 года, было зачынена 165 праваслаўных цэркваў.

Пасля закрыцця шматлікіх цэркваў руінаваліся. Напрыклад, на Століншчыне прапанаваўся знесці цэрквы ў Століне (могілава царква), вёсках Відзібор, Юнішча, Цмень, Калоднае, Варані, Аўсемева, Дубай-Зарэчы. Будынак царквы ў в. Храпуні да гэтага часу ўжо быў спалены.

Асаблівай актыўнасцю пры разбурэнні цэркваў вылучыліся кіраўнікі Камітэта, Столінскага і Маларыцкага раёнаў.

23 лютага 1965 года абласныя ўплываваныя на справы РПЦ і рэлігійных кultaў Іваноў і Стральчонак прасілі выканаўчы ўладай вырашыць пытанне адносна зачынення памішканняў, 66% з якіх у гэты час не выкарыстоўваліся. У сувязі з гэтым савецкі чыноўнік прыходзіў да наступнай высновы: "...прыстасаванне кultaвага будаўніцтва пад складкі памішкання па сутнасці не вырашаюць пытанні аб іх выкарыстанні, так як пры гэтым захоўваецца знешні царкоўны выгляд... Прыстасаванне зачыненых кultaвага памішканняў пад грамадскія патрэбы на месцы прадстаўляе цяжкасць. Усе зачыненыя цэрквы і касцёлы маюць спецыфічную архітэктурную. Напрошваецца вывад аб зносе большасці памішканняў. Зачыненыя праваслаўныя цэрквы ў

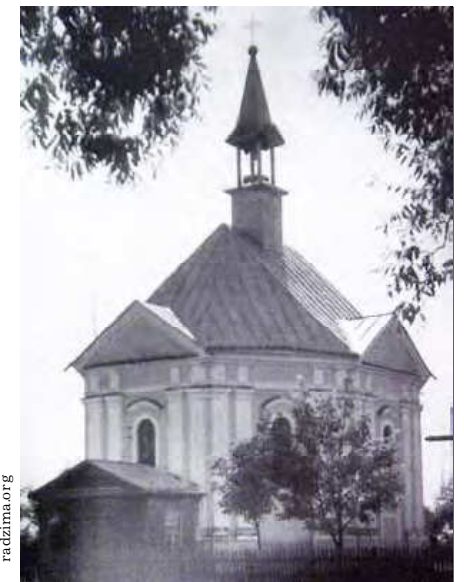
Касцёл Маці Божай Чыстахоўскай у в. Богдзюкі (Жабінкаўскі р-н). Разабраны ў 1958 г. Матэрыял пайшоў на адбудову сельскага клуба.

сельскай мясцовасці ў большасці драўляныя. Пры іх зносе матэрыял можа быць выкарыстаны пад школы, фельчарска-акушэрскія пункты і для іншых грамадскіх патрэб. Патрэбна вырашыць пытанне аб выкарыстанні або зносе 143 кultaвага памішканняў, з іх 33 знаходзяцца на могілках. Пры зносе ці рэканструкцыі не выключана магчымасць супрацьдзеяння ў той ці іншай форме з боку вернікаў. Гэта неабходна ўлічваць і заўчасна праводзіць некаторую працу".

Праз некаторы час з'явіліся разнашэрыяныя выкарыстання камітэта Брэскага абласнога савета дэпутатаў "Аб выкарыстанні зачыненых памішканняў рэлігійных кultaў па вобласці". Згодна з гэтым рашэннем, выканкамы раённых і гарадскіх саветаў працоўных дэпутатаў абавязалі ў месцыні тэрмін разглядзець асобна кожнае кultaвае памішканне (сюды ўключаны цэрквы, касцёлы, синагогі і іншы) і пытанні яго выкарыстання на месцы або зноса, вызначыць, для якіх мэтаў можна выкарыстоўваць тое або іншае памішканне пасля яго разборкі. Да 1 верасня 1965 года загалавалася скончыць працу па прыстасаванні або зносе зачыненых кultaвага будаўніцтва і праінфармаваць аб праведзенай працы аблвыканкам, працу "арганізаваць прадумана, каб не дапусціць непажаданых выступав вернікаў". Дакумент быў падпісаны старшынёй Брэскага

Вялікая синагога ў Пінску перад знішчэннем ў 1960-х гг. Пабудавана ў 1506 г.

Касцёл Узвешэння Св. Крыжа ў Івацэвічах. Пабудаваны ў 1750-х гг. Зруйнаваны ў 1949 г. да гэтага быў перабудаваны пад п'якарню ў лагеры ваеннапалонных пры будаўнічым раёне №10 НКВС. Здымак Юзафа Шыманьска, 1927 г.

аблвыканкама К. Мацюшэўскім і сакратаром А. Ярашэнка. Дакладных звестак, наколькі поўнацю быў рэалізаваны гэты праект, няма, але можна дапусціць, што такую пастаўку пытання мясцовыя ўлады праігнаравалі не змаглі.

Разбурэнні кultaвага будаўніцтва закруцілі і іўдзейскія аблвыканкамы. У адрозненне ад хрысціян, іўдзеям не вярталі синагогі (за выключэннем некалькіх выпадкаў). У атэістычным СССР да іх ставіліся насцярожана. Паводле вышэй згаданага дакумента, (1965 г.), распачаліся перабудавы синагог пад розныя гаспадарчыя патрэбы. Пад Дамы кultaў синагогі былі перабудаваныя ў в. Моўчадз, Новая Мыш, Гарадзішча Баранавіцкага раёна, у г. Камінец (драўляная синагога), у в. Пагост-Загародскі. Пад склад выкарыстоўваліся синагогі ў г. Высокае (драўляная манументальная синагога) і ў г. Ружаны. У Кобрыне синагога была прыстасавана пад п'якарню. Синагогі ў Брэсце і Пінску былі перабудаваны ў спорт-

залы. Некаторыя синагогі былі перароблены ў кінатэатры, нарыклад, у Антоналі.

Горшы лёс напалі на синагогу ў Іванава, яна была разбурана напачатку 1960-х гадоў. У гэты час у Пінску пры рэканструкцыі галоўнай плошчы была зруйнавана синагога, вядомая з XVI ст. Гаспадарчае выкарыстанне синагог пачалося да таго, што частка з іх да сённяшняга часу не дайшла, большасць знаходзіцца ў дрэнным стане.

Сёння, аналізуючы і адзінваочы правыя палітыкі савецкай улады ў адносінах да кultaвага дойдства на Берасцейшчыне, можна канстатаваць сумныя наступствы гэтага цемрашальства. Вялікая колькасць помнікаў даўніны, драўляных цэркваў, касцёлаў, старадаўніх капіц, якія з'яўляліся неад'емнай часткай кultaўна-гістарычнай спадчыны нашага народа, выканалі ролю закладнікаў барацьбы большавікоў з рэлігіяй.

Аляксандр СТРОКАЧ.
г. Брэст.

АВАРЫЙНЫ МОСТ

непакоіць жыхароў вуліцы Будзённага ў г. Івацэвічы

У рэдакцыю патэлефанаваў жыхар вуліцы імя Будзённага г. Івацэвічы Юрый Віталевіч Шапаваленка, які распавёў аб праблеме, якая турбуе мясцовых жыхароў.

Справа ў тым, што пешаходны масток праз канаву, які ўжо каля 40 гадоў існаваў на вуліцы Будзённага, абваліўся і ўжо на працягу амаль месяца ўваляе небяспеку. Бо акрамя таго, што людзям проста нязручна прайсці па гэтай вуліцы, тут існуе і сур'ёзная рызыка для жыцця.

Калі збочваць пешшу ці ехаць на веласіпедзе на вуліцу Будзённага з боку Дзупатайка, то можна не заўважыць, што палова маста абрушылася. Як расказаў нам пажылы мужчына, дом якога размяшчаўся каля гэтага маста, дрэнныя выпадкі тут ужо адбываліся. Кажы, што неяк, выйшаўшы з двара, ўбачыў, як нейкі чалавек ехаў на веласіпедзе і, нягледзячы нават на ягоны папераджальны крык аб небяспецы, не паспеў зрагжаваць і з веласіпедам упаў у яму, створаную разваленым мастом.

— Да бяды надойга, — распавёў нам Юрый Віталевіч, — калі такое здарэцца ўдзень, то што казаць пра тое, што ў прыцемках які-небудзь веласіпедыст можа не заўважыць зламанага маста. Гэта ж трагедыя можа здарыцца! Тое, што нязручна

на на работу людзям хадзіць, гэта паўбяды, але каб горшага чаго не нарабілася.

Яшчэ Юрый Віталевіч паскардзіўся на тое, што вуліца Будзённага ўвогуле нейкая схаваная ад добраўпарадкавання.

— Перад дажынкамі калісьці каналы чысцілі, а цяпер яны ўжо пазарасталі. А вуліца ідзе пад ухілам, і ў дажджы яе моцна размывае. Мы ж тут амаль у цэнтры горада, няўжо нельга ў нас асфальт пакласці? Вуліца невялікая, асфальту не так і шмат трэба, — паскардзіўся наш чытач.

З гэтай атрымаць тлумачэнні па названай праблеме мы патэлефанавалі ў ДУВП «Івацэвіцкая ЖКГ». Вядома, што перапіска зойме працяглы час. Мы просім прабачэння ў чытачоў «Газеты для вас» за такую воль «аператыўнасць», але як толькі атрымаем адказ, то апублікуем яго. Спадзяемся ўсё ж, што чыноўнікі ў нас існуюць для народа, а не наадварот.

Некалі, у саветскія часы, вуліцы нашых гарадоў атрымлівалі назвы ў гонар вялікіх камуністычных праўдзіроў і дзячюў. Зразумела, што імя Леніна (а ў пэўны час — Сталіна) маглі насіць толькі са-

Павел ДАЙЛІЦ

Гэтаму пешаходу пашчасцілася перабрацца праз масток...

пільмовы запыт аб праблеме абваленага маста ў ДУВП «Івацэвіцкая ЖКГ». Вядома, што перапіска зойме працяглы час. Мы просім прабачэння ў чытачоў «Газеты для вас» за такую воль «аператыўнасць», але як толькі атрымаем адказ, то апублікуем яго. Спадзяемся ўсё ж, што чыноўнікі ў нас існуюць для народа, а не наадварот.

Некалі, у саветскія часы, вуліцы нашых гарадоў атрымлівалі назвы ў гонар вялікіх камуністычных праўдзіроў і дзячюў. Зразумела, што імя Леніна (а ў пэўны час — Сталіна) маглі насіць толькі са-

мы буйныя, цэнтральныя вуліцы. Меншыя прэтэндавалі на імя Маркса або Энгельса, а яшчэ меншыя — якоега-небудзь Кірава або, як у нашым выпадку — Будзённага. Але нават Кіраў з Будзённым былі вельмі паважанымі ў саветскім грамадстве. Сёння ж прыйшлі часы капіталізму (або рынкавага сацыялізму), а вуліцы нашых гарадоў працяваюць насіць камуністычныя імёны. Вось толькі павяла да гэтых імёнаў, напэўна, ужо знікае, калі вуліца Будзённага можа быць занябанай.

Павел ДАЙЛІЦ.
г. Івацэвічы.

День без автомобиля

Второй год подряд 22 сентября Министерство транспорта и коммуникаций инициировало проведение в Беларуси масштабной акции «День без автомобиля». Организаторы мероприятия, в числе которых Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды, предложили автомобилистам временно отказаться от поездки на личном транспорте и воспользоваться услугами общественного, что непременно скажется на улучшении экологической обстановки во всей республике.

Во время акции работники Березовского городского центра гигиены и эпидемиологии проверяли уровень загрязнения воздуха, сделали сравнительный анализ количества личного автотранспорта накануне и в день проведения акции, а также числа пассажиров, использующих для поездок общественный транспорт.

Акция «День без автомобиля» призвана напомнить о негативном влиянии автомобилей на окружающую среду и подтолкнуть людей к идее о необходимости пользоваться альтернативными автомобилями средствами передвижения. Впервые такая акция прошла во французском городе Ла Рошель в 1997 году, а год спустя эту инициативу подхватила вся страна. В 1999 году к Франции подключились Италия и Швейцария, после чего идея проведения Международного дня без

автомобиля распространилась на всю Европу. В 2008 году в этой акции участвовали 1353 города в 37 странах Европы и Канаде.

Данная акция должна способствовать снижению уровня вредного воздействия транспорта на окружающую среду, а также улучшению условий дорожного движения и здоровью образу жизни людей. В проведенный в прошлом 2008 году День без автомобиля в Беларуси объем выбросов загрязняющих веществ автотранспорта в атмосферу сократился на 15%.

По данным Минприроды, в прошлом году наибольшее количество водителей присоединилось к акции в Минске. Здесь 22 сентября продали автомобильного топлива примерно на 4% меньше обычного. Транспортные потоки на дорогах столицы были короче, снизился уровень аварийности. При этом пассажиропоток в столице вырос примерно на 10%.

Светлана
БРЕНКОВИЧ.
г. Береза.

Расія адродзіцца, але вялікай не стане

У брэсцкім выдавецтве «Альтэрнатыва» выйшла кніга прафесара кафедры паліталогіі і сацыялогіі Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Пушкіна Івана Катляра «Расія XXI стагоддзя: грамадска-палітычны працэс у ацэнках беларускага палітолага».

У 264-старонкавым навукова-папулярным выданні аўтар аналізуе праблемы станаўлення сучаснай Расіі, яе стану ў першым дзесяцігоддзі XXI стагоддзя і перспектывы развіцця краіны, пытанні ўзаемаадносін Расіі з Беларуссю і сусветнай супольнасцю.

У прадмове да кнігі аўтар адзначае, што яго зварот да аналізу мінулага, цяперашняга і будучага Расіі не выпадковы, паколькі гэта краіна іграе ключавую ролю ў энергетычнай бяспекцы сучаснага свету. Расія займае 13% тэрыторыі планеты, тут жыве менш за 3% насельніцтва свету, але скаантрывае звыш за 34% сусветных разведаных запасаў прыроднага газу і каля 13% — нафты. Краіна займае першае месца ў свеце па міжнародным гандлі прыродным газам і другое месца па экспарце нафты і нафтапрадуктаў, у гаворцы ў прадмове.

У заключэнні да выдання Катляр падкрэслівае, што ў Расіі дзейнічае ме-

ханізм тармажэння працэсу яе ператварэння ў вялікую краіну. Сярод элементаў гэтай сістэмы вучоны называе ўладу алігархаў; саюз алігархаў, вышэйшага палітычнага кіраўніцтва краіны і вышэйшага духавенства; усеўладдзе чыноўнікаў; ператварэнне ў «культурную пустыню» большай часткі тэрыторыі краіны; непавагу да інтэлектуальнай працы, сістэмы адукацыі і навуцы; амаральнасць грамадства; антыграмадзянскую пазіцыю СМІ; дэградацыю быццё і моладзі; адсутнасць у Расіі масавага руху народа ў сваю абарону; малую колькасць насельніцтва, а таксама працяг практыкі суб'ектыўных няправільных ацэнак сітуацыі.

Як лічыць вучоны, у сувязі з тым, што гэты механізм тармажэння наўрад ці зменіцца ў бліжэйшым дзесяцігоддзі, да 2020 года Расія адродзіцца (у параўнанні з краінай дваццацігадовай даўніны), але вялікай не стане.

Марат ГАРАВЫ,
БелаПАН.

Вайна ў гісторыі маёй сям'і

У жыцці чалавека бываюць такія моманты, якія змяняюць увесь далейшы лёс. Гэтыя моманты могуць змяняць жыццёвы шлях так, як мы марым, ці наадварот — назаўсёды пакінуць цяжкія ўспаміны. Пакаленню нашых дзядоў давялося перажыць страшэнную вайну, якая змяніла лёсы і планы многіх з іх. Так адбылося і з маёй бабуляй, Любоўю Варфаламеўнай Шука.

Нарадзілася яна ў вёсцы Малое Бушкіна на Магілёўшчыне ў лістападзе 1935 года. Бацькі, Нікіценка Хрысціна Міхайлаўна і Варфаламеў Васільевіч, працавалі ў калгасе. Усяго ў сям'і было сямёра дзяцей, але трое памерлі немаўлятамі. Мая бабуля расла з сястрой Агафіяй, братамі Фёдарам і Іванам. Вельмі цяжкія выпрабаванні прынесла Вялікая Айчынная вайна гэтай працавітай сям'і. Вацьку адразу заклікалі абараняць родную зямлю, а маці з дзецмі засталася на акупіраванай гітлераўцамі тэрыторыі.

Бабуля не можа без слёз успамінаць увесь той жуд дзяцінства. Дзяцінства, якога ў яе не было. Намежкі салдацтва, якія акупіравалі родную вёску, занялі частку дамоў аднаўскоўцаў. Вераснёўскай ноччу 1943 году ў адным з такіх дамоў з печы выйшаў маленькі вугольчык. Падлогу ў хаце была выслана самомай, таму адразу ўспыхнула полымя. Фашысты палічылі, што дом падпалілі партызаны ці якія-небудзь Помста з боку ворага была

жорсткай: вёску поўнасцю спалілі. У тым жа верасні 1943 года людзей прымушавалі вывезці на працу ў Германію. Сярод іх была і сям'я маёй бабулі. Бедныя і ежы ў таварных цягніках іх везлі ў чужую краіну. Маленькі брацік Іван, які нарадзіўся ў 1940 годзе, не вытрымаў выпрабаванняў і памёр у дарозе. Тым каму пашчасціла выжыць, былі дастаўлены ў Штутгарт. Сям'я бабулі разам з асатнімі аднаўскоўцамі апынулася ў лагеры «Юнон-фрытгоф», які размясціўся на ўскрайку горада ў былой яўрэйскай синагоге. Дарослыя працавалі па гаспадарцы, выконвалі цяжкую фізічную работу. Бабуля памятае, што невясёлым было пачуццё годаду. Дзеці пухлі ад недахопу ежы, многія паміралі. Маці кожны дзень павінна была хадзіць на работу. Фізічныя сілы пакідалі яе, але той адзіны кавалек хлеба яна дзяліла між сваіх дзяцей.

22 красавіка 1945 г. лагэр вызвалілі амерыканскія войскі. У той час усе вызваленыя ад нямецкага палону павінны былі прайсці

Яніна ШУКА

Л. В. Шука.

«фільтрацыю» органамі дзяржаўнай бяспекі СССР. У сувязі з гэтым сям'я маёй бабулі змагла вярнуцца на радзіму толькі ў кастрычніку 1945 года. Аднак роднай вёсцы больш не было.

У той час у родных мясцінах вярталіся многія жыхары, у асноўным, жанчыны і дзеці. Мужчыны было мала, многія загінулі на фронце. У першыя пасляваенныя гады для жыцця былі прыстасаваны зямляныя. Бацькі, Варфаламеў Васільевіч, не было, і маці ледзве спраўлялася, каб выжыць у тыя цяжкія галодныя гады. Бацька вярнуўся дамоў толькі праз пяць гадоў пасля заканчэння Вялікай Айчынай вайны. У адным з бабёў ён трапіў

у палон, быў вызвалены саветскімі войскамі. Той, хто быў вызвалены з палону, часта трапіў ужо ў саветскія лагеры ў Сібір. Так здарылася і з татам маёй бабулі. Адпрацаваўшы каля пяці год, бацька вярнуўся на сваю маленькую радзіму. Родныя ўжо і не марылі яго ўбачыць жывым. З мужчынскай сілай сям'я здолела пабудаваць невялікую хатку.

Самы яскравы ўспамін бабулі таго часу — гэта падарунак, які яна атрымала за выступленне, што ладзілася ў райцэнтры. Бабуля раскажыла вершы і спявала песні. Падарунак быў аладкі, выпечаныя з пшанічнай мукі. Такі падарунак у той час быў рэдкасцю. Яна прынесла дамоў у хустцы некалькі аладак і пачаставала родных. Пах таго падарунка і задавальненне бабуля памятае ўсё жыццё.

Пагіраю на роднага чалавека і так хочацца паўтараць: «Мілая мая бабуля! Вайна забрала ў цябе дзяцінства, але мы, твае ўнукі, здзейснілі ўсё тое, аб чым ты марыла і што абставіны не дазволілі табе зрабіць. Вайны больш не будзе!»

Яніна ШУКА,
вучанца 10 класа
СШ №3
г. Пружаны.

